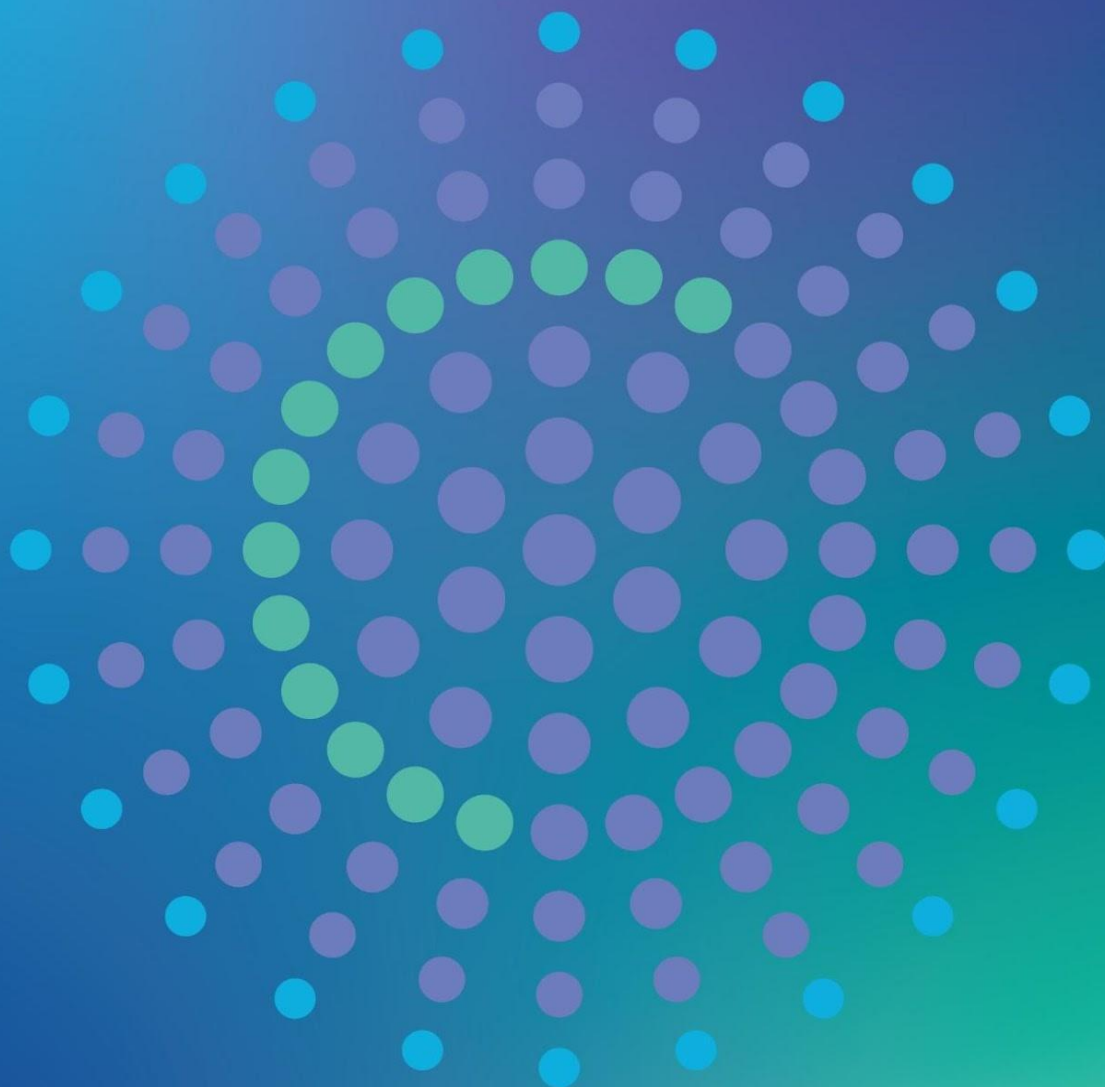

מפרט מבחן תנופה בעברית כשפה שנייה לכיתות ט' בבתי ספר דוברי ערבית, תשפ"ז (2027)

מפרט מבחן תנופה בעברית כשפה שנייה לכיתות ט' בבתי ספר דוברי ערבית, תשפ"ז (2027)

המבחן בעברית כשפה שנייה מועבר בכיתות ט' בבתי ספר דוברי ערבית, ומטרתו להעריך את רמת שליטתם של התלמידים בעברית. הערכה זו מבוססת על [תוכנית הלימודים להוראת עברית לדוברי ערבית](#) המותאמת למהא"ם (מסגרת התייחסות אירופית משותפת לשפות: למידה, הוראה והערכה) ברמה B1.

משנת הלימודים תשפ"ו, החלו להיבחן שליש מבתי הספר במבחן זה, נוסף על מבחנים אחרים, והתוצאות יועברו לבתי הספר. הודעה על ההשתתפות בו תישלח מראש"ה בחודש ינואר 2027.

4 טיפים חמים מאיתנו לקראת המבחן:

- קראו את מפרט המבחן** המפורט בהמשך ואת **מסמכי המפתח** שלאורם כתבנו את השאלות. **אין הפתעות במבחן!** הוא כולל שאלות המבוססות על תוכנית הלימודים וחוזר המפמ"ר.
- הדגישו בפני התלמידים** שמאמצייהם תורמים ישירות לשיפור בית הספר **ועודדו אותם** לגשת למבחן מתוך תחושת אחריות, אפילו שהם לא יקבלו ציון על המבחן.
- זכרו שגם לבית הספר אין ציון!** בדוח התוצאות אנחנו משקפים את החוזקות והאתגרים בהשוואה לבתי ספר דומים, ומראים בגרף אחד את מצבה של כל כיתה בהשוואה לממוצע.
- המשיכו ללמד כרגיל.** אין צורך בשום הכנה מוקדמת לקראת הבחינה. ההכנה הטובה ביותר היא להרגיע את התלמידים, לעודד אותם ולהגביר את הרצון שלהם להשתתף.

מבנה המבחן והשאלות

המבחן בעברית כולל שלושה תחומים:

1. הבנת הנשמע – האזנה (קליטה)
2. הבנת הנקרא (קליטה) ובכלל זה כשירויות לשון תקשורתיות
3. הבעה בכתב (הפקה)

להלן פירוט התחומים:

התחום	פירוט	הערות לגבי המבחן
הבנת הנשמע (כ-15%)	יחידות השיח בהבנת הנשמע כוללות מגוון של סוגי טקסטים מושמעים, כגון: • הודעות, הוראות והנחיות • שיחה בין דוברים • דיבור המופנה לקהל • שידורים חיים והקלטות שמע	• רמת השליטה בתחום תיבדק באמצעות יחידות שמע שלכל אחת מהן יתלוו מספר שאלות. היחידות נמצאות ברמה B1 ומתאימות לפעילויות של קליטה והבנה. • התוכן של יחידות השמע יתמקד בנושאים מחיי היום-יום הקרובים לעולמם של התלמידים, לרבות תכנים המותאמים לתוכנית הלימודים, כגון תרבות, טבע, כלכלה, היסטוריה, ערכים ותיירות.
הבנת הנקרא (כ-70%)	רמת השליטה בתחום תיבדק באמצעות טקסטים שאורכם כ- 500 מילים. לטקסטים יתלוו שאלות שיבדקו את הבנת הנקרא בקרב התלמידים. הטקסטים עשויים להיות מסוגות שונות: טקסט מידע, טקסט טיעון ושכנוע, טקסט שימושי, או טקסט סיפורי.	• לטקסטים יכולים להתלוות היצגים גרפיים כגון תמונה, טבלה ומפה. • הטקסטים מנוקדים ניקוד מוקל¹ כפי שנהוג בספרי הלימוד.

¹ ניקוד מוקל הוא ניקוד של טקסט ללא דגש קל באותיות גד"ת או דגש חזק שאינו נשמע בהגייה (למשל, לאחר ה"א היידוע).

התחום	פירוט	הערות לגבי המבחן
	ייתכן שהטקסטים יהיו במבנה בלתי רציף, ויכללו היציגים חזותיים, כגון: תמונה, טבלה, גרף. בפרק הבנת הנקרא ייבדקו גם כשירויות לשון תקשורתיות² באמצעות שאלות על אוצר המילים, וכן שאלות שנועדו לסייע בפענוח משמעות הטקסט, בהבנת הקשרים הלוגיים בין חלקיו, ובהעמקה ברעיונות המרכזיים.	שאלות המבחן מגוונות וכוללות שאלות רב-ברירה, שאלות התאמה, שאלות פתוחות, שאלות נכון/לא נכון וקטעי קלוז.
הבעה בכתב (כ-15%)	הטקסטים עשויים להיות מסוגות שונות, כגון טקסט טיעון ושכנוע, טקסט תיאורי, דיווח וטקסט מידעי. בהערכת המשימה בהבעה בכתב ייבדקו היבטים שונים של תוכן, מבנה, לכידות וכשירויות לשון תקשורתיות.	- רמת השליטה בתחום תיבדק באמצעות משימת כתיבה. התלמידים יתבקשו לכתוב טקסט שאורכו לפחות כ- 80 מילים (6-8 שורות) - הכתיבה נעשית בהתאם להנחיות ייעודיות, ונועדה לתאר מצבים שונים, כגון: אירועים אמיתיים או דמיוניים, ולפרט אודותיהם, או להפיק טקסטים לכידים ומקושרים בדגם טיעון במגוון נושאים שבמרכזם הבעת עמדה מנומקת.

² לפרטים נוספים ולהעמקה, ראו נספח.

נספח

הבנת הנקרא

לטקסט נלוות שאלות המייצגות שלושה ממדי הבנה:

א. איתור מידע

התלמידים נדרשים להבין את מה שכתוב בטקסט במפורש ולזהות פרטי תוכן הנוגעים למידע שהם מחפשים. המידע עשוי להופיע במשפט, בפסקה או בכל הטקסט.

להלן הנושאים בממד ההבנה הזה:

- איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט (כגון שמות, פעולות, זמן, מקום);
- זיהוי רעיונות, הגדרות, הסברים והכללות הכתובים בטקסט במפורש.

ב. הבנה (פרשנות והיסק)

התלמידים נדרשים להשלים פערי משמעות בטקסט. בזמן הקריאה הם מסיקים מסקנות בנוגע לרעיונות שבטקסט אף שאינם כתובים בו במפורש. המסקנות עשויות להשתמע מהקשר מצומצם בטקסט או מהקשר רחב בטקסט.

להלן הנושאים בממד ההבנה הזה:

- הבנת מילים וביטויים בתוך הקשר;
- הבנת קשרים באמצעות מאזכרים;
- הבנת קשרים לוגיים (בין משפטים ובין פסקות) שאינם מפורשים בטקסט, למשל: הכללה-פירוט, בעיה-פתרון, סיבה-תוצאה, טענה-הנמקה ועוד;
- הבנת רעיונות שאינם כתובים בטקסט במפורש;
- יצירת הכללות (כגון: תכונות של דמויות, רעיון מכליל. ועוד).

ג. הערכה ביקורתית ורפלקציה

התלמידים נדרשים לעבד את המידע שבטקסט ולבנות משמעות רחבה בעקבות הקריאה. הם מסתמכים על תפיסת עולמם, על ניסיונם ועל הידע שלהם כדי ליצור פרשנות המעוגנת בטקסט. הפרשנות המתגבשת עשויה להיות שונה אצל כל תלמיד ותלמיד.

להלן הנושאים בממד ההבנה הזה:

- העלאת השערות על סמך הכתוב בטקסט;
- הבנת רעיונות ומסרים עיקריים;
- אפיון דמויות בטקסט והיחסים ביניהן;
- הבעת עמדה אישית מנומקת בזיקה לטקסט (כגון דעה אישית על הנושא, על הדמות ועל מעשיה).

כשירות לשון תקשורתית

א. אוצר מילים: הרחבת משמעות והקשר

אוצר מילים מגוון מספק לתלמידים כלים המאפשרים לו להבין ולהרחיב את משמעות הטקסט. היכרות עם מילים שונות, כולל שמות עצם, פעלים, שמות תואר, מושגים מוחשיים ומופשטים, תורמת להבנה רחבה יותר של הרעיונות המובעים בטקסט. הרחבה זו מאפשרת גם להבין מילים לא מוכרות על סמך ההקשר ותורמת ליכולת ההבנה.

ב. מבני משפטים וקשרים לוגיים

הכרת מבני משפטים ותפקודם מאפשרת לתלמידים לזהות רעיונות עיקריים, להבין את כוונת הכותב ולעקוב אחר הרצף הלוגי בטקסט. מיומנויות אלו חשובות להבנה מעמיקה של יחסי סיבה-תוצאה, השוואה וביגוד או המשכיות בין חלקי הטקסט.

- **מילות קישור:** מילים כגון "אך", "לכן" ו"מאחר ש" מחברות בין רעיונות, מבהירות את הקשרים הלוגיים בין חלקי הטקסט ומסייעות לעקוב אחר מבנה החשיבה של הכותב.
- **מילות יחס:** מילות יחס ואותיות השימוש כגון "של", "ב-", "אל-" יוצרות חיבור בין שמות עצם ומשפחות את הבנת ההקשרים בין רכיבים בטקסט.
- **כינויי קניין:** מילים כגון "שלי", "שלך", "שלהם" יוצרות קשרי שייכות בין פריטים בטקסט לבין דמויות או מושגים שהם שייכים להם ומאפשרות להבין את הבעלות או ההשתייכות של אובייקטים לדמויות.
- **מאזכרים (כינויי גוף חוזרים):** מילים כגון "הוא", "היא", "זה", "אלה". המאזכרים מקלים להבין את רצף הטקסט, יוצרים בהירות לגבי מי או מה מדובר ומסייעים להבין את רציפות הנושא וההקשר בטקסטים.

ג. סימני פיסוק ומבנה הטקסט

סימני הפיסוק הם כלי חיוני להבנת המבנה והמשמעות של הטקסט. השימוש בסימנים כגון נקודה, סימן שאלה, מירכאות ונקודתיים עוזר לתלמידים לארגן את הקריאה, להבין היכן מסתיימים רעיונות ולהבחין בציטוטים או ברעיונות חשובים. הבנת ההקשר של הדמויות, התרבויות והרעיונות המוצגים בטקסט מסייעת לפרש את משמעותם של ביטויים, ציטוטים או רמזים תרבותיים בטקסט.

כתיבה והבעה בכתב (הפקה כתובה)

בהערכת המשימה בהבעה בכתב ייבדקו היבטים שונים של תוכן ומבנה ושל כשירויות לשון תקשורתיות כמפורט להלן:

תוכן ומבנה

- רלוונטיות לנושא הכתיבה ולמטרתה
- התאמה לסוגה
- עושר רעיוני וגיוון תוכני
- בהירות
- לכידות (רצף לוגי וסמנטי בין מילים, בין משפטים ובין רעיונות הנוגעים לנושא מרכזי אחד וקישוריות בין חלקי הטקסט תוך גיוון מסוים באמצעי הקישור).

כשירויות לשון תקשורתיות

- אוצר מילים ומשלב לשון (אוצר מילים עשיר ההולם שפה כתובה; לשון המתאימה לסוגה ולתוכן המשימה).
- מורפולוגיה ותחביר (מבנה תקני של משפט; התאם דקדוקי במין, במספר וביידוע; שימוש תקני במילות יחס).
- כתיב תקני (ללא הבחנה בין כתיב מלא לבין כתיב חסר; הפרדה בין מילים; כתיב תקני של צורני הנטייה).
- פיסוק (פסיק, נקודתיים, סימן קריאה, נקודה וסימן שאלה בסוף משפט).

ההתנהלות ביום הבחינה

הבחינה תיערך ב-17 במרץ ותחל בשעה 10:00. יום הבחינה ינוהל על ידי צוות של משגיחים חיצוניים אשר יגיע לבית הספר בשעה 9:30. בעת הבחינה יהיו בכל כיתה משגיח מורה (שאינו מורה לעברית) מבית הספר. המורה יסייע למשגיח להכיר את התלמידים ולשמור על המשמעת ועל טוהר הבחינות. משך הבחינה 90 דקות, ובמידת הצורך יוכל כל תלמיד לקבל תוספת של 30 דקות.

מדיניות ההתאמות במבחני "תנופה" לתלמידים עם צרכים מיוחדים

רמ"ה מאמינה כי יש לשלב במידת האפשר את כלל התלמידים בהערכה, כולל תלמידי השילוב ותלמידים בכיתות החינוך המיוחד, תוך שמירה על תוקף, מהימנות והוגנות כלפיהם. לנוכח תפיסות ועקרונות אלו פיתחה רמ"ה מדיניות בנושא ההתאמות במבחנים, המאזנת בין סוג ההתאמה לבין השפעתה על ההערכה, על המהות הנבדקת ועל תפועל המבחנים. היקף ההתאמות שיינתנו לתלמידים ייקבע על פי הצורך; התאמות שאינן פוגעות במהות הנבדקת יינתנו במידת הצורך לכלל התלמידים ובתיאום מראש. התאמות שפוגעות במהות הנבדקת יינתנו רק למי שמוגדרים תלמידי שילוב או לתלמידים בכיתות החינוך המיוחד. להרחבה ראו:

[פירוט מדיניות ההתאמה של רמ"ה](#)
[רשימת ההתאמות הניתנת במבחנים ובסקרים](#)

הדיווח על מצאי המבחן

רמ"ה בנתה ועיצבה מחדש את הדיווח: אין בדוח ציונים ברמת בית הספר, הכיתה או התלמיד, והוא נגיש הרבה יותר. הדוח קצר ותכליתי, ומכוון לעשייה באמצעות הדגשת החוזקות והחולשות של בית הספר בהשוואה לבתי ספר דומים לו ובהשוואה לשנים קודמות.

למעשה אין בדוח ציונים כלל, אלא שיקוף של התפוקות והתוצאות של בית הספר הן בתחום ההישגים והן באקלים הבית ספרי. במקום לעסוק בציונים יתמקד הדוח בהתפלגות התלמידים על פני רמות ביצוע בעברית, מה שיאפשר ללמוד על מידת שליטתם בתכנים ובמיומנויות בנושא זה, הן ברמת הכיתה והן ברמת בית הספר.

[סרטון הסבר על דוח התוצאות הבית ספרי](#)
[שאלות ותשובות נוספות באתר רמ"ה - בקישור הזה](#)